

488. A kegyelem fjai

Imádkozzuk a 130. számú éneket:

*Szerelmes, édes Jézusom, imádlak Tégedet,
Mert lettél lelki orvosom, adván szent testedet!
Szívem szívednek ajánlom, lelkemet Néked kínálom,
Légy őrző paizsom, légy őrző paizsom!*

*Kit sem a tenger mély vize befogni nem elég,
Sem széles föld határai, sem a nagyságos ég,
E kicsiny Ostya színében, bornak és víznek ízében
Rejté el nagyságát, rejté el nagyságát.*

Szent Pál apostol azt mondja: *Kegyelemből részesültetek a megváltásban a hit által* (Ef 2, 8). **A kegyelem mindig összeköt Istennel. A megváltó szeretet ingyenes kegyelem**, de annak befogadásához nekünk is együtt kell működni a hit által. Ez **a közreműködés az ember feladata**.

I. Kegyelem: Isten könyörülő jóakarata és az ennek megfelelő isteni magatartás

Isten végtelenül egy, egyszerű, s ezért Isten lényege, tulajdonságai és tevékenységei is egyek, azonosak a teremtetlen isteni lényeggel. **Isten a végtelen kegyelem. Ő az örökkévaló ingyenes ajándék.** Ezt a kegyemet ezért **teremtetlen kegyelem**-nek mondjuk, latinul *gratia increata*-nak. Ha Isten még nem teremtette volna meg a világot, ő akkor is a teremtetlen kegyelem lenne, **a végtelen jóság, az ingyenes szeretés.** Amikor azonban Istennek ezt a lényeges vonását az emberek részéről tekintjük, vagyis a teremtetlen kegyelemnek az emberek irányába történő különféle megnyilvánulásait, akkor ezt **teremtett kegyelem**-nek nevezzük: *gratiae creatae*. Többféle teremtett kegyelem van, ezért beszélünk többes-számban teremtett kegyelmekről.

Amikor a kegyelem fajait próbáljuk tanulmányozni, akkor **rezonáljon rá a szívünk Isten teremtetlen végtelen nagy jóságára**, amely számunkra, teremtmények számára mégis megtapasztalhatóvá lesz!

II. A teremtett kegyelmek két nagy csoportja

Itt beszélünk tágabb értelemben a **természetes kegyelem**-ről, ami az ember természetét illeti, vagy a teremtett természetünkkel kapcsolatos, annak megteremtésére irányuló isteni magatartás. De szűkebb értelemben a kegyelmet **természetfeletti** kegyelmi ajándéknak mondjuk. Nem azért természetfeletti, mert a természet rendjével állítjuk szembe, hanem egyrészt azért, mert **Istennek ez az ajándékozó szeretete nem szerezhető meg emberi erővel, teljesen ingyenes ajándék**; másrészt azért, mert Istennek ez az ingyenes szeretete olyan tényeken alapul, amelyek **minden emberi elképzelést felülmúlnak**. Ilyen a megtestesülés, a megváltói halál, a feltámadás, és az isteni életben való részesedés.

Kezdetben az ember teremtése a természet rendje szerint történt, de **Isten** ezt a természetünket érintő **ajándékát tökéletessé tette az isteni életben való részesedéssel**. Ádám és

Éva Isten gyermekei lettek. Az eredeti bűnnel ezt az isteni életben való részesedést veszítették el maguk számára is, de minden utód számára is.

Itt az elmélkedő lélek megállhat szemlélődni: milyen is volt az, amikor Isten kegyelemből, vagyis ingyenes szeretetből megteremtette az embert, és a természetes rendből felemelte az Istengyermekség természetfeletti rendjébe. Micsoda isteni elgondolás az ember! **Micsoda isteni zsenialitás: mi, a teremtmények a teremtő Isten életéből részesedhetünk!**

Szabad Istennek ezt az eredeti elgondolását újra meg újra lelki szemünk elé állítanunk:

- Milyen **nagyot gondolt Isten az emberről!**
- Milyen nagy ez a kicsiny teremtmény!
- Milyen **nagy a teremtő Isten szeretete irántunk**, vagyis mekkora az a kegyelem, amellyel **felemelt az Ő gyermekei közösségébe**, istengyermeki létünk szintjére!

Nem időutazás, de jámbor elmélkedés, ha most visszamegyünk a paradicsomkertbe, a bűnbeesés előtti állapotra, ahol *az ember szabadon járt-kelt Istennel*. Ahol Isten eredeti elgondolását még nem zavarta meg az ember engedetlensége, mert még minden ellenséges gonosz kísértés nélkül szabadon érvényesült Isten akarata az ember lelkében. Akkor még az ember szüntelenül igent mondott Istennek.

A kegyelemmel teljes Boldogságos Szűz Mária példa arra, hogy mit válaszol a bűn szeplője nélküli ember Istennek: „*Legyen nekem a Te igéd szerint!*” (Lk 1, 38). A bűnös ember – aki elveszíti Isten kegyelmét – azt mondja: „*Legyen nekem az én elgondolásom szerint!*” Megvagyok én jól Isten ingyenes szeretete nélkül is. Én is olyan akarok lenni, mint a mindent tudó, látó és teremtő Isten!” Ezzel a magatartással az ember felforgatja az Istentől elgondolt rendet. Az ember olyan, mint amikor nagy sebességgel megy a gépkocsi, és annak vezetője valami olyan manővert tesz, amelytől felfordul az autó. Kerekei az égnek állnak, nem tud előre haladni. Totálkáros karambol, belehal az ember. *Isten azonban nem bánja meg kegyelmi adományait* (Róm 11, 29), nem vonja vissza a szeretetét az embertől. A teremtés kegyelmét azután majd a megváltás kegyelmével bontakoztatja ki. *Új teremtménye lesz az ember Krisztusban* (vö. 2 Kor 5, 17).

III. Külső kegyelem

Isten kegyelmi adományainak egy részét külső kegyelemnek nevezzük, vagyis **az emberen kívül valósul meg az isteni ajándékozás**.

1. Ilyen kegyelmi ajándék **az Istenember megtestesülése**. Tőlünk függetlenül, de mégis minden egyes emberre kihatással testesül meg a Szentlélek erejéből Isten Egyszülött Fia, és születék Szűz Máriától. Hatalmas kegyelmi ajándék!

2. Ugyancsak külső kegyelem a **megváltás**, vagyis Jézusnak a mindhalálíg való szeretete irántunk, mindhalálíg való engedelmissége a Mennyei Atyának. Ha mi még nem léteznénk, a megváltás kegyelmi ajándéka akkor is, tőlünk függetlenül is működne. Rajtunk kívül is megváltja az embereket a sátán hatalmából, és megnyitja az emberek számára a mennyországot.

3. Ugyancsak külső kegyelem a **Szentírás, Isten szava az emberekhez**. Rajtunk kívül hangzott el, de hozzánk szól. Ezért nagyszerű ajándék, hogy minden kor embere meghallhatja Isten üzenetét, mint neki szóló személyes kinyilatkoztatást: **Így szeretlek téged! Mondhatjuk a Bibliát leírt kegyelemnek is**, a kegyelemáradás történetiségének. Nem videofelvétellel való közvetítése annak, hogy hogyan árad a kegyelem Isten szívéből az emberek szívébe, de **az akkori kor eszközeinek megfelelően betűk által, szavak módjára az ember folyamatosan be tudja fogadni az Istenből sugárzó üzenetet**, amellyel a szentháromságos szeretetéről ad

sugárzást. Nem sorozat-film ez, amely tízen-, húszon- vagy százhuszonhat rész után befejeződik, hanem **folytóan áradó üzenet, amely élénk vetíti Isten szeretetét.**

4. A külső kegyelemnek negyedik fajtája az **Egyház igehirdetése.** A Krisztustól alapított Egyház Péter vezetésével, **az apostolok** és azok munkatársai, **utódjai és munkatársai által szüntelenül hirdeti Isten szeretetét, a kegyelmet, amely az üdvösségre vezet bennünket.** Ez ugyancsak ..hat tőlünk függetlenül is. Ha mi nem léteznénk, az Egyház igehirdetése akkor is Isten szeretetét, kegyelmét közvetítené. De milyen jó, hogy **Isten** már minket is a létbe szólított, **és az Ő igéje, szava, tanítása szíven találhat bennünket!** Kívülről jött, de a lelkünk mélyére hatolt.

5. A külső kegyelmek ötödik fajtái a szentségek, Isten megszentelő tevékenységének a jelei és eszközlői, vagyis létrehozói. **Minden egyes szentség Isten életébe öltöztet be Krisztus Urunk által.** Milyen boldog a lélek, akit maga Isten szentel meg! Milyen fontos az emberi magatartás, hogy hagyjuk magunkat megszentelni! Amikor a kisgyerek elesik, csupa piszok lesz, s akkor a jó édesapa és édesanya leporolja, megtisztogatja, megszenteli, megölelhetővé teszi.

A szentségek kegyelmi hatásai azt eredményezik:

Isten magához öleli és dédelgeti azt a teremtményt, akit a **kereszttség**-ben gyermekévé fogadott.

Akit a **bérmálás**-ban Szentlelkével megerősített, hogy a hitet immár ne csak befogadja, hanem apostoli lelkülettel tovább is adja.

Aki az **Eucharisztia**-ban befogadhatja, magába asszimilálhatja Jézus testét és véré, élhet belőle, mint ahogyan a földi táplálék elteti a testet. Ez a **lelki táplálék elteti a lelket!** Micsoda kegyelem: **az ember magát Istent kapja meg,** a teremtmény a teremtést megváltó és megszentelő **Isten életével lesz gazdagabb.**

Hogy a **bűnbocsánat szentsége,** amellyel Isten megbocsátó jósága új kegyelmi életet ad, visszaadja az elveszített Istengyermekség kegyelmét. Ha valaki halálos bűnnel vétkezett, vagy megerősíti ezt az életet, mint ahogyan a szülő is megmosdatja és megtisztogatja a gyermekét, hogy még tisztább legyen.

A **betegek szent kenete** is Isten irgalmas jóságában részesíti az embert. Nemcsak az a hatása ennek a szentségnek, hogy megtisztul a lélek, akár a halálos büntől is, hogyha nem tudja már megvallani a gyónásban, de olyan hatása is van, hogy visszakapja a testi egészséget is, ha az a lélek további megszentelődésére szolgál, vagyis Istennel való betöltődöttségére.

Micsoda kegyelem a **Krisztus főpapsága**-ban való részesedés, amikor az ember Krisztus kapcsolt része, eszköze lesz az ember megszentelés művében.

Hetedszer a **házasság** is ilyen külső kegyelem, amellyel Isten összeköti annak a férfinak és a nőnek a szívét, akiknek kedvéért megteremtette ezt a világot, hogy egymásra találva Isten elgondolását valósítsák meg együttes életükben, **Isten szeretetét tegyék jelenvalóvá szeretetük gyümölcseivel a gyermekben.**

De beszélhetünk mi külső kegyelemről akkor is, hogyha mások jó példáját látjuk: a **szentek példája.**

Ha csak egyszerűen egy jókor jött **testvéri feddés** – amikor egy szülő figyelmezteti a gyermekét, házastárs a házastársát, sőt, a gyermek a szüleit, barát a barátját, testvér a testvérét.

Isten mindnyájunkat felhasznál arra, hogy rajtunk keresztül a másik is kegyelmet kapjon, vagyis részesedjen Isten jóságában. Ezért érdemes a szenteknek az életét olvasni. Istennek a nagy tetteit ismerhetjük föl az ő életükből, amellyel Isten nekünk is üzen.

De ugyancsak külső kegyelem az, amikor kellemetlenségek, **megpróbáltatások**, sikertelenségek, **betegségek** érnek bennünket. Amikor az ember felismeri Isten kegyelmét, vagyis feléje áradó szeretetét, akkor ez már nem Isten akarata elleni lázadás, hanem az isteni akaratba való belenyugvás.

A kegyelem adományának, a külső kegyelemnek ajándékához hozzájárul **a belső kegyelem** is. Ez **egy belső megvilágosodás, aminek következtében az ember a külső kegyelmeket fel tudja ismerni, mint Isten kopogtatásait.** Isten az ember belsőjében működik, értelmében. Nemcsak ismeretet ad, hanem erőt is, **belső megerősödést, aminek hatására az ember gyökeresen meg tudja változtatni addigi életmódját. Ez a megtérés kegyelme. Istenből jön,** és az ember szíve mélyén hozza létre a hatását.

Negyedik gondolat:

IV. A megszentelő kegyelem, azaz a megdicsőült Krisztus szentháromságos életének lelkünkbe való kiáradása

A megszentelő kegyelem tehát a feltámadt Krisztus életében részesít, Aki egy az Atyával és a Szentlélekkel. Aki a létünket megszentelő kegyelmi ajándék által bennünket is belevon az Ő mennyei életébe. Arra képesít, hogy **már itt a földön mennyei életet éljünk, vagyis Isten szentháromságos jelenlétében Isten akarata szerint, Isten boldogságában legyünk!** Abban a közösségben, aki a szentháromságos egy Isten, és közösségben legyünk mindazokkal, akik a szentháromságos egy Istenhez tartoznak.

A kegyelemről szóló tanítás másodlagos témája a **segítő kegyelem**, ami a bensőnkben lejátszódó természetfeletti megvilágosodások és megerősödések formájában a megszentelő kegyelem előkészítését és megtartását, vagyis megőrzését szolgálja. **Isten ezzel a segítő kegyelemmel mintegy segíti az embernek a kegyelem ruhájában való felöltözködését.** Itt méretre szabott ruháról van szó. Isten **mindnyájunknak személyre szólóan adja,** mert egyéni szeretettel részesít az Ő isteni életében, az Ő szent életében.

A megszentelő kegyelmet latinul: *gratia sanctificans*-nak, vagy *gratia habitualis*-nak mondjuk. Santifikál, vagyis megszentel. **A habitusunkat, a lelki állapotunkat szenteli meg. ezért az ember számára a legnagyobb ajándék Isten részéről a megszentelő kegyelem.** Az ember részéről **a legnagyobb tragédia lenne ennek a megszentelő kegyelemnek elvesztése,** mert akkor az Istennel való élet helyett az Isten nélkül élő ember magatartásának halálba dermedtsége következne.

A segítő kegyelem pedig – amit latinul *gratia actualis*-nak mondunk – nem annyira állapotyszerű kegyelem, hanem átmeneti jellegű kegyelem,

A megszentelő kegyelem állandóságot jelent, az ember az istengyermekség állapotában él. A keresztség óta kapjuk meg ezt az isteni életben való részesedést, és állandóan birtokoljuk mindaddig, míg súlyos bűnnel el nem veszítjük. Tehát amikor fontos dologban tudva és akarva Isten ellen fordul az ember.

A segítő kegyelem pedig átmeneti jellegű, vagyis mindig valami újabb és újabb impulzust ad. A bűnben élő embernek a lelkét előkészíti a segítő kegyelem, hogy befogadhassa Isten megbocsátó jóságát a megszentelő kegyelemben. Illetve a segítő kegyelem **képesít a megszentelő kegyelem megtartására, hogy** mindenféle újabb és újabb helyzetben is **meg**

tudjuk őrizni az istengyermekség kegyelmét, az Istennel való barátság örömét. Ezért a segítő kegyelem megvilágosítja az értelmünket.

A gépkocsi-vezetőnek is látnia kell, hogy hol van veszedelem, mit kell neki elkerülnie, nehogy karambol legyen. A megszentelő kegyelem pedig megerősíti az akaratunkat. Képesít arra, hogy a meglátott veszedelmet elkerüljük, illetve a felismert jót meg is tegyük. A gépkocsi-vezető is a katasztrófa elkerülése végett megfelelő kormánymozdulatokat tesz. Dönt, hogy kivédje a karambolt. A gépkocsi-vezető a maga természetes értelmi felismerésével és akaratú döntésével vezeti a helyes úton az autót és a benne-ülőket a célhoz.

A megszentelő kegyelem állapotában levő embert pedig Isten a kegyelemmel, a segítő kegyelemmel is képesíti arra, hogy a jót felismerje és igényelje, illetve a veszély-helyzetet felismerve döntsön, hogy azt akarja elkerülni. A segítő kegyelem tehát az ember akaratát is képessé teszi a jó döntés választására. Tehát **az is kegyelem, vagyis Isten ajándéka, hogy az ember a jót felismerje és válassza**; illetve a rosszat felismerve azt elutasítsa. Itt tehát már az isteni kegyelmi ajándékozó szeretet kell, hogy együttműködjön az emberi döntéssel, akarással. Kell, hogy az ember együtt működjön a felismert *kegyelemmel a hit által!* (Ef 2, 8), ahogyan Szent Pál apostol mondja. **A hit felcsiholásával ugyanis az ember elfogadja Isten vezetését.** Képessé lesz arra, hogy azt is meg tudja tenni, amit a maga erejéből még nem képes megtenni. Micsoda isteni szeretetről tesz tanúságot a megszentelő és a segítő kegyelem!

Ötödik gondolat:

V. A segítő és a megszentelő kegyelem célja: az egyén „megszentelése”, azaz az ember Isten életébe való bekapcsolása

Ezért ezeket a kegyelmeket – latinul: *gratum faciens* –, vagyis kedvessé tevő néven nevezzük, szembeállítva azokkal a kegyelmi ajándékokkal, amelyek nem birtokosoknak, hanem másoknak megszentelésére irányulnak. Tudniillik **Isten** nemcsak az egyén megszentelésére adja a kegyelmet – ez a megszentelő kegyelem –, hanem **azért is ad kegyelmi segítséget, hogy másokat szentelhessünk meg.** Ezeket a kegyelmeket azonban már nem *gratia sanctificans*-nak, megszentelő kegyelemnek, hanem **karizmának**, karizmatikus ajándéknak mondjuk.

A mások megszentelését segítő karizma lehet egyrészt úgynevezett **rendszeres karizma: *charismata ordinaria***, amely egy-egy hivatalhoz, **álláshoz vannak kötve**, amilyen például a **pápa tévedhetetlensége**. Amikor egy-egy püspököt a bíborosi testület megválaszt Róma püspökének, és ezáltal az egész Egyház vezetőjének, vagyis pápának, akkor ő személy szerint is megkapja a tévedhetetlenség kegyelmi ajándékát. **Az Egyház a hit és erkölcs tanításában tévedhetetlen. A püspökök testülete is tévedhetetlen**, de az egyes püspök nem rendelkezik ezzel a kiváltságos karizmával, hogy ő tévedhetetlen. Ezért is vannak tév-tanítások, ahogyan az Egyház történelmében ismerjük. De **a pápa** azáltal, hogy megkapta **Krisztus helyetteseként** az egész Egyház vezetésére szóló megbízatást, **megkapja a Szentlélek különleges ajándékát**, hogy hit és erkölcs dolgában tévedhetetlenül tanítsa az Egyházat.

Ilyen **például Boldog IX. Pius pápa** tanítása, amellyel **1854-ben** hittételként tanította a **Szűzanya szeplőtelen fogantatását**, vagyis hogy léte első pillanatától kezdve mentes az eredeti bűntől, az eredeti bűn szeplőjétől is.

Vagy a XX. században **XII. Pius 1950.** november 1-én, Mindenszentek napján tanította az Egyháznak addigi meggyőződését is: **A Szűzanyát Isten testével-lelkével együtt felvette a mennyi hazába. Ő a mennybe felvett Királynőnk.**

Amikor a **pápa** úgynevezett *ex cathedra*, a **pápai székről szóló tanítást ad**, akkor ez a tévedhetetlenség karizmájával fémjelzett tanítás.

De ilyen rendszeres karizma, vagyis egy állapothoz, hivatalhoz kötött kegyelmi ajándék például a **pap bűnbocsátó hatalma** is. Amikor kimondja a Szentháromság nevében a feloldozás szavait, akkor a hívő biztosan tudhatja, hogy elnyerte bűnei bocsánatát.

Továbbá ugyancsak ilyen hivatáshoz kötött karizma, mások megszentelésére szolgáló ajándék **az áldozópap** lelki hatalma, amellyel **a kenyeret átváltoztatja Jézus testévé, a bort Jézus vérévé**. Amikor kimondja a konszekráció szavait, akkor a hívő ember tudhatja: a kenyér és a bor lényege ténylegesen, biztosan, valóságosan, lényege szerint átváltozott Krisztus testévé, illetve vérévé.

A rendszeres karizmák mellett továbbá vannak az úgynevezett **rendkívüli kiváltságok, karizmák**: *charismata extra-ordinaria*. Ezek csak **ritkábban** jelentkeznek, egy-egy alkalommal, mint például a **holtak feltámasztása, vagy a gonosz lelkek kiűzésére szolgáló hatalom, vagy a nyelvek adománya; amelyeket megtapasztalva mások is Isten szeretetére lobbannak, Istent dicsőítik kegyelmi ajándéka miatt**. A rendkívüli karizmák nemcsak az ősegyház életében voltak megtalálhatók, hanem azóta is meg-megnyilatkoznak, bár legtöbbször nem olyan formákban, mint az ősidőkben.

A II. Vatikáni Zsinat szerint Isten nemcsak a szentségek és a papi szolgálatok által szenteli meg, vezet, és ékesíti erényekkel az ő népét, hanem különleges kegyelmeket, tehát karizmákat is szétoszt a különböző rendű, rangú hívek között, és ezekkel alkalmassá és készségessé teszi őket különféle feladatok és munkák vállalására az Egyház megújulásáért, és üdvös továbbépítéséért. (*Az Egyházzól szóló dogmatikus konstitúció* 12. fejezet).

A mások megszentelésére szolgáló kegyelmeket, tehát a karizmákat *gratia gratis* datanak, vagyis **ingyen adott kegyelem**-nek nevezzük. Ez az elnevezés az Üdvözítő utasítására figyelmeztet: ***Ingen kaptátok, ingyen is adjátok!*** (Mt 10, 8). De ugyanakkor tudnunk kell, hogy a többi *gratia*, vagyis a többi fajtája a kegyelemnek mind-mind ingyenes isteni ajándék!

Engedjük tehát a szívünkbe hatolni Istennek ezt az ajándékát! Engedjük, hogy Ő éltesse bennünket azokkal a kegyelmi ajándékokkal, amelyekkel a létünket megszenteli, illetve segíti a gondolatainkat a megvilágosodással, illetve az akaratunkat a megerősődéssel!

Befejezésül a 130. számú éneket imádkozzuk:

*Engedd, hogy lelkem élhessen Belőled, Jézusom!
Érezzem édességedet, ó drága Jézusom!
Szívednek szívem ajánlom, lelkemet Néked kínálom,
Légy őrző paizsom, légy őrző paizsom!*